

Hondures i la necropolítica

Alex Guillamón

coordinador d'EntrePobles

“[...] A les colònies el dret sobirà de matar no està sotmès a regles legals i institucionals [...]. La concentració d'activitats relacionades amb l'extracció de recursos valuosos en aquests enclavaments els converteix en espais privilegiats de guerra i mort.”
Achille Mbembe, Necropolítica i Sobre el poder privat indirecte

L’octubre i novembre passats milers de hondurenys i hondurenys s’han organitzat en caravanes col·lectives de migrants i s’han posat a caminar en família i amb les mínimes pertinences que es poden emportar. L’objectiu és travessar Guatemala i Mèxic per arribar als EUA. Fugen de la pobresa i la violència. És alhora un gest de pura supervivència i de denúncia, un crit esquinçat, si hi ha algú que vulgui escoltar-lo, sobre la insuportable situació en que viu la gent de les classes populars a Hondures, i per haver perdut qualsevol indici d’esperança de posar-hi remei.

Hi ha una gran i lògica intuïció en no voler seguir caminant individualment com a carn de canó de tota mena de màfies i fronteres policials l’itinerari de la migració, sinó fer-ho amb la protecció que dona el col·lectiu. Les imatges ens recordaven inevitablement l’èxode provocat per la guerra de Síria.

Però, de què fug aquesta gent? Si es pogués resumir en una sola paraula: fugen del desenvolupament.

Durant dècades s’ha mantingut un malentès amb això del desenvolupament. Semblava que es tractava que els països “subdesenvolupats” accedissin a les mateixes quotes i models, econòmics, socials i polítics dels països “avançats”. Però la història ens ha demostrat tossudament que el desenvolupament capitalista “realment existent” no funciona així, sinó que evoluciona de

forma desigual i en trajectòries diverses, segons la funció que cada país té adjudicada dins de la divisió internacional del treball.

La funció primordial d’Amèrica Llatina en l’ordre global del segle XXI -amb governs neoliberalis o progressistes- és la de subministrar matèries primeres per la seva transformació en altres països com valors de consum. Sí..., és un disseny gens original, ja són més de 500 anys de venes obertes.

És dins d’aquest disseny que podem dir que avui Hondures és, malauradament, un dels països més desenvolupats. Especialment després del cop d’estat de 2009 el país ha experimentat una gran embranzida del desenvolupament:

- Amb la nova llei de mineria de 2013 han estat aprovats 384 projectes miners, atorgats 850 títols i delimitades 950 zones de reserva minera. Totes aquestes sol·licituds en procés, afecten prop de 350.000 hectàrees. Tot això malgrat que, entre el 2000 i el 2015, la mineria va contribuir en menys de l’1% al PIB, i era ser el sector que creava menys ocupació al país.
- Els conreus extensius de palma africana ocupen més de 300.000 hectàrees, i estan en fase d’expansió, principalment per a la producció d’agro-combustibles. Aquestes plantacions consumeixen la mateixa quantitat d’aigua que 18 milions de persones -en un país de 8 milions d’habitants-.

- En aquests darrers anys s'han aprovat 48 projectes de grans repeses i unes altres 123 de més petites.
- I tot això sense comptar els territoris acaparats per a les infraestructures turístiques.

L'inconvenient per les empreses extractives és que en tots aquests territoris hi viu gent, a la que cal desposseir -eludint l'obligació de consulta- de les seves terres, rius, fonts d'aigua, zones de pesca.

És possible governar a gust d'Alexis de Tocqueville països amb aquest extrem desenvolupament? Les elits locals, i les borses de Wall Street, Shangai, Toronto o Frankfurt no ho veuen viable. No hi ha espai per al pacte social. Proves d'això les hem tingut amb el cop d'estat de 2009, i més recentment al novembre de 2017, amb

això entre 80.000 i 100.000 persones emigren cada any només als EUA.

Només prenent consciència d'aquest context es pot valorar en tota la seva dimensió la tasca de resistència de les comunitats i les organitzacions populars a Hondures o a la veïna Guatemala. Des de les dones que es lleven cada dia intentant no pensar en l'heroïtat que suposa seguir vivint, fins a les organitzacions i persones concretes (indígenes, garífunes, camperoles, estudiants, feministes, col·lectius LGTBI) que s'atreveixen a aixecar, contra tot pronòstic, la seva veu, el seu nom i el seu cos per defensar els drets de la seva gent i de la natura.

En aquests dies en que el judici per l'assassinat de Berta Cáceres erra en el laberint de la imaginària justícia hondurenya

la clamorosa tupinada a les eleccions presidencials, després de la suspensió del recompte durant més de tres dies quan guanyava el candidat de l'oposició, davant dels nassos tapats de la "comunitat internacional", Comissió Europea en primer lloc.

Un país així requereix un govern de gestors sense escrúpols del necropoder i els necronegocis. Una altra governabilitat requeriria un disseny i una trajectòria diferents per Hondures.

I, efectivament, l'any passat Global Witness publicava el seu informe anual, on es diu que "les indústries extractives amb el suport d'élites polítiques i empresarials i funcionaris corruptes estan al darrere de l'assejament fins a l'assassinat d'activistes".

Hondures té un dels majors índex de violència al món. En 2017 s'han registrat 389 femicidis. La taxa de pobresa arriba al 64,5% i la desigualtat és la més alta d'Amèrica Llatina. Per tot

-generosament subvencionada per la cooperació espanyola-, organitzacions de solidaritat i drets humans pressionen la comunitat internacional per denunciar totes les irregularitats en la instrucció del cas. En aquest episodi ens juguem molt més que aconseguir justícia per a Berta. Darrere hi ha desenes d'activistes i membres de comunitats que no són tan visibles als mitjans d'incomunicació, heroïnes quotidianes de la primera línia de resistència davant la necropolítica del desenvolupament.

No és una qüestió d'altruisme, es tracta de saber fins a quin punt el nostre futur està cada cop més lligat a les seves resistències. De la mateixa manera que el seu està cada cop més lligat a la nostra capacitat de fer front a l'ascens del feixisme, les polítiques de la por i la seguretat, i al poder corporatiu a casa nostra. 🙏

